

PREDGOVOR

Prije tri desetljeća objavio sam u Radovima Zavoda za slavensku filologiju svoju prvu znanstvenu raspravu *Slogotvorni r i l u Korizmenjaku Kolunićeva zbornika*. U trideset proteklih godina napisao sam velik broj znanstvenih i stručnih radova koji su obrađivali jezik srednjovjekovnih hrvatskih glagoljičnih tekstova. Toj sam tematici posvetio najviše svojih napora, njoj su posvećeni i moj doktorski rad (1982) i moja prva knjiga *Tragom jezika hrvatskih glagoljaša* (1984). Držim stoga da je prirodna moja želja da na jednom mjestu okupim to što sam o jeziku hrvatskoglagoljskih srednjovjekovnih tekstova napisao. Pisao sam ih s uvjerenjem da time, makar skromno, pomažem razumijevanju najstarije hrvatske književnojezične povijesti i sada se nadam da će knjiga koju čitatelj drži u ruci kadšto biti od pomoći onima koji danas istražuju i koji će sutra istraživati povijest hrvatskoga jezika, posebice starija njezina razdoblja.

Rasprave koje sam uvrstio u knjigu za ovu sam priliku kadšto neznatno, a kadšto uvelike mijenjao. Ponekad sam od više rasprava načinio jednu. Pritom sam uklanjao ponavljanja, osim u rijetkim situacijama kada je riječ o nekoliko rečenica koje su nužne na dva mjesta, a upućivanje bi odnijelo gotovo jednako prostora i čitatelj bi tražeći izgubio više vremena nego što je potrebno. Vodio sam računa o tome da nije riječ o knjizi koju bi itko pročitao u jednom dahu, nego se kao autor nadam da će povremeno pokoja rasprava iz različitih razloga zainteresirati kojega čitatelja. Nisam ispustio ni one dvije–tri rasprave koje nude malo, zapravo tek sređenu građu, nadajući se da bi i ta građa mogla biti kome od pomoći jer velik je dio našega glagoljičnoga korpusa i dalje u jezikoslovnom smislu neobrađen.

Najveći dio uvrštenih rasprava tiče se neliturgijskoga glagoljičnoga korpusa, ali se, kadšto manje kadšto više, dotičem i

liturgijskoga jer se samo tako može potpunije obraditi problem o kojem je riječ.

Tekstovi najčešće anonimnih ili tek po imenu poznatih hrvatskih glagoljaša uvijek su me oduševljavali. Iako vjerni pripadnici Rimske crkve, nisu prihvaćali latinski univerzalizam, ali su mu se suprotstavljali tako da ne padnu u izolaciju. Zahvaljujući njima s pravom se hvalimo da je hrvatski prije no mnogi drugi jezici ušao u knjigu.

Neki njihovi tekstovi najstariji su slavenski predstavnici u svome rodu, a u hrvatskoj kulturi mnogo toga počinje njima. Bašćanska je ploča postala simbolom hrvatskih književnojezičnih početaka, Vinodolski je zakon najstariji hrvatski i drugi po starini slavenski zakonik, Misal po zakonu rimskoga dvora iz 1483. najstarija je naša tiskana knjiga i prvi misal u Europi koji nije otisnut latinicom i na latinskome jeziku, najstarije su naše početnice glagoljične. Za dio srednjovjekovnih latiničnih i ćiriličnih hrvatskih tekstova može se pokazati da su prepisani s još starijih glagoljičnih predložaka, svoju jezičnostilsku dotjeranost hrvatski renesansni tekstovi uvelike duguju svojim prethodnicima – glagoljašima. Nema nikakve mogućnosti da se napiše dobra povijest hrvatskoga jezika bez poznavanja glagoljičnoga korpusa. Svaki je prilog i pomak u tom smjeru dobro došao. Nadam se da ni moj, predstavljen u ovoj knjizi, nije beskoristan.

Zahvaljujem se Tanji Kuštović, Krešimiru Mićanoviću i Milanu Mihaljeviću što su pročitali moj rukopis i pomogli mi da otklonim nedostatke različitoga karaktera.

Zahvaljujem i izdavaču Matici hrvatskoj, posebice glavnoj urednici Jeleni Hekman, na pripravnosti da knjigu objave.

Autor